

13

instruments
jurídics
per protegir
els nostres
drets

Ajuntament de
Barcelona

Introducció

El document que teniu a les mans és un **recull de mesures jurídiques** de les quals disposem per estar protegits i garantir els nostres drets.

Conèixer els nostres drets és important per ser respectats i tenir una bona qualitat de vida.

Els següents instruments jurídics ens permeten decidir com volem viure, com volem ser atesos quan patim algun tipus de dependència i per qui volem ser atesos.

Document de voluntats
anticipades. Pàg. 4

Delació voluntària
(autotutela). Pàg. 5

Poder preventiu.
Pàg. 6

L'assistent.
Pàg. 7

Testament.
Pàg. 8

Modificació de la capacitat
(incapacitació) i tutela. Pàg. 9

Donació.
Pàg. 10

Venda amb reserva
d'usdefruit. Pàg. 11

Obligació d'aliments
entre parents. Pàg. 12

Relacions convivencials
d'ajuda mútua. Pàg. 13

Acolliment de
persones grans. Pàg. 14

Supressió de barreres
arquitectòniques
a l'habitatge. Pàg. 15

Protecció
de víctimes. Pàg. 16

Document de voluntats anticipades

Es coneix com a **testament vital**.

Es tracta d'un document que recull les instruccions mèdiques que la persona vol que es tinguin en compte quan no pugui expressar la seva voluntat.

Com es formalitza?

Es pot fer de dues maneres diferents:

- En un document signat davant de notari.
- En un document privat que haurà d'estar signat per 3 testimonis, dels quals dos com a mínim no poden ser parents. Un cop signat, s'ha de lliurar al Registre de Voluntats Anticipades del Departament de Salut de la Generalitat perquè en quedi constància.

Hi ha diferents models orientatius del document, entre d'altres, als centres de salut (CAP) i a la pàgina web de la Generalitat de Catalunya (www.gencat.cat).

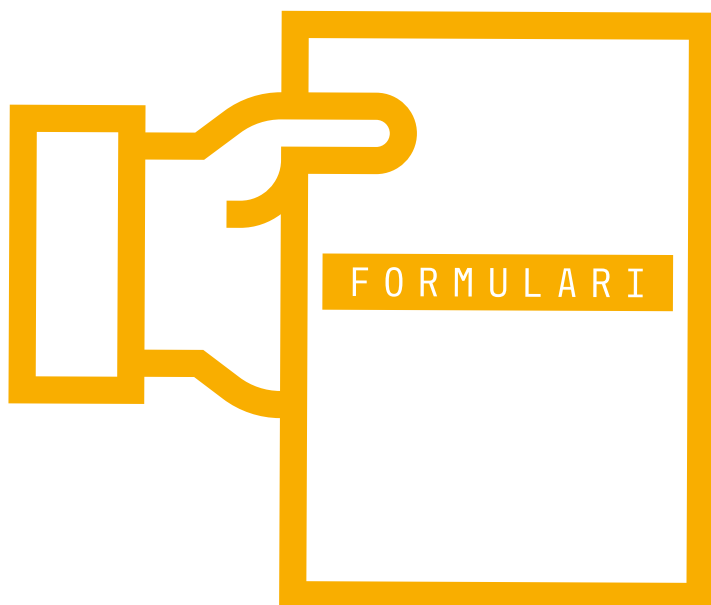
Delació voluntària

(autotutela)

Qualsevol persona, en previsió de ser declarada incapaç, **pot nomenar les persones que vol que exerceixin el càrrec de tutor/a.**

Com es formalitza?

Davant de notari.

Poder preventiu

Document que autoritza una o més persones a representar la persona que signa perquè pugui fer tots els actes o gestions que consten en el poder, fi ns i tot en el supòsit de que, en el futur, perdi les seves facultats cognitives.

Aquest poder pot ser de caràcter general, per realitzar tot tipus d'actes, o específic per dur a terme actuacions concretes.

El poder s'ha de signar a favor d'una persona (o persones) d'absoluta confi ança.

Es pot anul·lar en qualsevol moment.

La diferència amb un poder no preventiu és que aquest deixa de ser eficaç a partir del moment en el qual la persona perd les seves facultats.

Com es formalitza?

Davant de notari.

L'assistent

Quan una persona pateix una disminució no incapacitant de les seves facultats físiques o psíquiques, pot demanar al jutjat el nomenament d'un **assistent** que tingui cura dels seus béns o d'ella mateixa.

És un suport a la persona designat pel jutjat i, per tant, suposa una garantia de control i supervisió per part d'aquest.

En la resolució judicial de nomenament, l'autoritat judicial determina l'àmbit personal o patrimonial de l'assistència i els interessos dels quals ha de tenir cura l'assistent.

Com es formalitza?

Presentant un escrit al jutjat, demanant el nomenament d'assistent i proposant la persona o entitat a designar.

Testament

Document on es manifesta a quina persona o persones un persona vol deixar els seus béns.

El contingut del testament es pot canviar sempre que es vulgui. Només caldrà fer-ne un de nou. El darrer testament és el vàlid, i deixa sense efecte tots els anteriors.

La llei reconeix un dret als parents directes (descendents, i si no n'hi ha, els ascendents), que s'anomena **llegítima**.

La llegítima suposa el 25% del total de l'herència.

Es pot desheretar un hereu forçós (legitimari) si hi ha un motiu reconegut per la llei.

És important atorgar testament per evitar gestions futures.

Com es formalitza?

Davant de notari.

Modificació de la capacitat i tutela

La incapacitació és una mesura de protecció.

Consisteix en una resolució judicial que reconeix que una determinada persona no és capaç de tenir cura de si mateixa.

El tutor és qui ha de garantir l'adequada atenció personal, així com l'administració de béns de la persona incapacitada. El tutor ha de rendir comptes al jutjat un cop l'any dels béns i de la situació personal de la persona tutelada.

Poden iniciar aquest procediment davant del jutjat, un mateix, el cònjuge o parella de fet, els descendents, els ascendents i els germans.

En defecte d'aquestes persones, ho pot demanar el Ministeri Fiscal. Qualsevol persona pot comunicar al Ministeri Fiscal l'existència d'una persona presumptament incapaç.

Com es formalitza?

Cal presentar una demanda davant el jutjat.

Donació

En la donació s'entreguen els béns en vida.

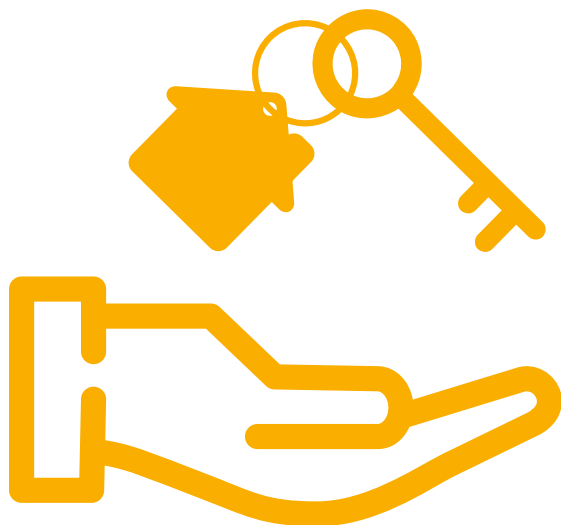
La llei exigeix que el donant es quedi o pugui utilitzar els béns que li siguin necessaris per viure.

Actualment la fiscalitat de la donació és més costosa que la de l'herència.

Com es formalitza?

Davant de notari.

Cal que comparegui la persona que l'ha de rebre.

Venda amb reserva d'usdefruit

Per evitar la dependència econòmica o la falta de diners, la persona propietària d'una vivenda, pot optar per vendre-la reservant-se l'usdefruit de la mateixa.

Enlloc de rebre una pensió mensual, la persona rep l'import total del preu de venda del seu habitatge.

Com es formalitza?

Davant de notari.

Obligació d'aliments entre parents

Els parents tenen el deure d'ajudar-se si algú d'ells no té prou recursos.

Per aliments s'entén, entre d'altres: alimentació, habitatge, vestit, assistència mèdica i despeses funeràries.

Només té dret a reclamar ajuda la persona que la necessita, el seu representant legal i l'entitat pública o privada que l'aculli.

El deure d'aliments és obligatori pels cònjuges, descendents, ascendents i germans.

Com es formalitza?

Es pot reclamar davant del jutge si els familiars no el satisfan voluntàriament.

Relacions convivencials d'ajuda mútua

Dues o més persones conviuen en un mateix habitatge i comparteixen les despeses comunes i/o el treball domèstic, **amb voluntat de permanència i d'ajuda mútua.**

Qui les poden formar?

- Persones majors d'edat unides per vincles de parentiu en línia col·lateral sense límit de grau, és a dir, germans, oncles, cosins...
- Amics.
- Companys. No poden ser matrimoni ni parella estable.

El nombre màxim de convivents, si no són parents, és de 4.

Les persones que comparteixen l'habitatge poden acordar les seves relacions personals i econòmiques durant la convivència. Així com la contribució, igual o desigual, a les despeses comunes i de les tasques domèstiques.

Com es formalitza?

Davant de notari.

De forma automàtica després de 2 anys de convivència.

Acolliment de persones grans

Pacte pel qual una persona, que per raó d'edat o per discapacitat, es vincula a una altra persona i conviu en condicions semblants a les relacions de parentiu, a canvi d'una contraprestació.

Poden viure a casa de la persona acollidora o de la persona gran.

L'habitatge ha de ser accessible i tenir tots els serveis.

La persona acollidora ha de tenir cura de la persona gran.

Ha de:

- Alimentar
- Prestar assistència
- Procurar el seu benestar general
- Atendre en situacions de malaltia

Les persones acollidores i les acollides han d'ajudar-se i compartir les despeses de la llar i el treball domèstic, segons les possibilitats de cada part.

No poden tenir parentiu entre elles, fins al segon grau.

Com es formalitza?

Davant de notari.

Supressió de barreres arquitectòniques a l'habitatge

Totes les persones grans majors de 70 anys o amb una discapacitat tenen dret a demanar la supressió de barreres arquitectòniques.

Com es formalitza?

En el cas de que l'habitatge sigui de propietat s'ha de comunicar a la comunitat. Si és de lloguer, s'ha de comunicar al propietari.

Protecció de víctimes

En cas de patir un maltractament cal demanar una **ordre de protecció**.

El web barcelona.cat/bontractegentgran recull tota la informació sobre què és el maltractament a les persones grans, quins tipus de maltractament existeixen i indicacions d'on adreçar-se en cas de patir-ne o identificar-los.

Com es formalitza?

Aquesta petició es pot fer mitjançant els Mossos d'Esquadra, la Guàrdia Urbana, el jutjat, la fiscalia i l'Oficina d'Atenció a la Víctima.

Adreces i telèfons d'interès

Centres de serveis socials

Telèfon: 93 619 73 11

De dilluns a divendres,
de 9.00 a 14.00 h

Dimarts i dijous,
de 16.00 a 19.00 h

[barcelona.cat/
serveissocials](http://barcelona.cat/serveissocials)

Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB)

Carrer Llacuna, 25
08005 Barcelona

Telèfon: 900 703 030

(trucada gratuïta
i atenció 24 hores)

[barcelona.cat/
serveissocials](http://barcelona.cat/serveissocials)

Telèfon d'emergències 112

Trucada gratuïta
i atenció 24 hores
www.gencat.cat

Telèfon d'informació de la Generalitat 012

De dilluns a divendres
no festius, de 8 a 22 h
www.gencat.cat

Servei d'Orientació Jurídica (SOJ) a Barcelona

Ciutat de la Justícia
Avinguda del Carrilet, 3,
edifici D, 1r
08902 L'Hospitalet de
Llobregat
Telèfon: 93 422 15 45

Col·legi d'Advocats de Barcelona

Carrer de Mallorca, 283
08037 Barcelona
Telèfon: 93 496 18 80
www.icab.cat

Col·legi de Notaris de Catalunya

C/ Notariat
08001 Barcelona
Telèfon: 93 317 48 00
www.notarisdecatalunya.org

Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte

Ciutat de la Justícia
Gran Via de les Corts
Catalanes, 111, edifici P, 5è
08075 Barcelona
Telèfon: 93 554 87 00

**Jutjat de Guàrdia
d'Incidències**

Ciutat de la Justícia
Gran Via de les Corts
Catalanes, 111
08014 Barcelona
Telèfon: 93 554 86 50

**Registre de Voluntats
Anticipades Direcció
General d'Ordenació i
Regulació Sanitàries**

Travessera de les Corts,
131-159
08028 Barcelona
Telèfon: 93 227 29 73

**Servei d'informació,
assessorament i mediació**

C/ Ferran, 32
08002 Barcelona
Telèfon: 93 413 20 00

**Oficina Municipal
d'Informació
al Consumidor**

C/ Ronda Sant Pau, 43-45,
baixos
08015 Barcelona
Telèfon: 010 (gratuït)
barcelona.cat/omic

barcelona.cat/gentgran